

ЗВІТ

за результатами моніторингового дослідження
обласних політик і програм з питань соціального захисту населення,
зокрема внутрішньо переміщених осіб

Менська міська територіальна громада
Чернігівська область

Частина 2

2024

Зміст

Терміни та скорочення.....	2
Вступ.....	2
Методологія дослідження.....	3
Результати огляду місцевих політик та програм у сфері соціального захисту.....	4
<i>Інформація про чинні програми регіонального та місцевого рівнів у напрямі соціальної підтримки та захисту населення.....</i>	4
<i>Підсумкова таблиця щодо проаналізованих місцевих нормативно-правових актів.....</i>	7
<i>Підсумкова таблиця щодо включення до програм і місцевих нормативно-правових актів ВПО, дотримання їхніх прав, врахування потреб та інтересів.....</i>	8
<i>Аналіз наявних програм і проєктів програм, місцевих НПА на предмет включення до них ВПО, дотримання їхніх прав, врахування потреб та інтересів.....</i>	10
Висновки за результатами проведеного аналізу місцевих політик та програм у сфері соціального захисту.....	11
Рекомендації.....	11

Терміни та скорочення

ВПО — внутрішньо переміщені особи
ОМС — органи місцевого самоврядування
НПА — нормативно-правовий акт
МТГ — міська територіальна громада
КНП — комунальне некомерційне підприємство
АТО — антитерористична операція
ООС — операція Об'єднаних сил

Вступ

Починаючи з 2014 року, Україна протистоїть збройній агресії Російської Федерації. Частина території нашої держави анексована, частина — тимчасово окупована, тривають бойові дії.

Початок повномасштабної війни та активних бойових дій 24 лютого 2022 року, запровадження воєнного стану в Україні спричинили масове переміщення — люди лишають свої домівки в пошуках безпеки і захисту. Наразі кількість офіційно зареєстрованих ВПО в Україні сягає 4,9 млн осіб. Зокрема, 3,6 млн — люди, які перемістилися (чи повторно перемістилися) після початку повномасштабної війни. 2,5 млн — люди, які перемістилися і не можуть повернутися до своїх домівок (оскільки житло або зруйноване, або розташоване в зоні активних бойових дій, або на тимчасово окупованій території).

В умовах надзвичайних викликів, що постали під час війни, значного навантаження на держбюджет, виникнення у громадян спектру нових потреб, які потребують своєчасного та ефективного реагування з боку держави та ОМС, Уряд вживає заходів для забезпечення ефективного функціонування системи соціальної підтримки населення. Наразі актуальним є питання створення належної системи соціальної підтримки тих, хто цього потребує, зокрема ВПО.

Команда благодійної організації «Благодійний фонд “Стабілізуєшен Суппорт Сервісез”» у межах проєкту «Підтримка спроможності системи соціального захисту населення щодо реєстрації внутрішньо переміщених осіб», який реалізується за підтримки Агентства ООН у справах біженців

в Україні, спільно із місцевою владою та Радою з питань ВПО провели дослідження місцевих і національних політик у сфері соціального захисту ВПО та інших людей, які постраждали внаслідок війни. А також дослідили, чи є переселенці у фокусі влади Менської МТГ.

За результатами моніторингового дослідження буде надано пропозиції та рекомендацій для місцевих органів влади та громадських організацій щодо вдосконалення наявних політик і програм для впровадження найкращих практик соціального захисту ВПО.

Методологія дослідження

Мета дослідження

Оцінка наявності, доступності та впливу місцевих програм та політик у сфері соціального захисту ВПО, а саме виявлення сильних сторін, слабких місць, можливостей для поліпшення якості надання соціальної підтримки ВПО на місцевому рівні, подолання викликів, спричинених внутрішнім переміщенням.

Дослідження прагне надати рекомендації щодо оптимізації ресурсів, підвищення доступності та ефективності послуг, а також забезпечення справедливого, інклюзивного та з урахуванням життєвих обставин підходу до задоволення потреб ВПО. Це сприятиме їхній соціальній адаптації та інтеграції, покращенню якості їхнього життя.

Об'єкт дослідження

Місцеві політики та програми у сфері соціального захисту, спрямовані на ВПО, з акцентом на аналіз механізмів урахування та дотримання їхніх прав і законних інтересів. Це оцінка структури, функціонування та ефективності політик і програм, а також їхньої відповідності національним стандартам та міжнародним зобов'язанням у галузі соціального захисту.

Дослідження зосереджується на ідентифікації прогалин, викликів та найкращих практик у виконанні цих політик та програм на місцевому рівні з метою розроблення рекомендацій для покращення їхньої ефективності, доступності та відповідності потребам ВПО.

Предмет дослідження

1. Чинні місцеві та регіональні цільові програми соціальної підтримки і захисту населення, регіональні цільові програми підтримки ВПО.
2. Чинні місцеві цільові програми, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, місцеві цільові програми підтримки ВПО.
3. Проєкти програм, планів заходів, спрямованих на соціальну підтримку ВПО.
4. Чинні місцеві НПА (рішення, розпорядження тощо), спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг.
5. Чинні місцеві НПА (рішення, розпорядження тощо), спрямовані на соціальний захист, адаптацію та інтеграцію ВПО, надання додаткових гарантій та пільг.
6. Звіти з виконання програм і заходів регіонального та місцевого рівнів, спрямованих на соціальну підтримку населення і ВПО.
7. Інші місцеві та регіональні акти і документи (а також проєкти), що прямо чи опосередковано спрямовані на захист прав та інтересів або підтримку ВПО.

Результати огляду місцевих політик та програм у сфері соціального захисту

Інформація про чинні програми регіонального та місцевого рівнів у напрямі соціальної підтримки та захисту населення

Крім зазначених у першій частині Звіту, у Менській МТГ діють такі програми, спрямовані на підтримку вразливих верств населення.

Програма «Підтримка індивідуального житлового будівництва та розвитку особистого селянського господарства «Власний дім» на 2022–2024 роки на території Менської міської територіальної громади» (затверджена Рішенням Менської міської ради від 09.12.2021 № 789).

Мета Програми: реалізація державної політики в частині розв'язання житлових проблем шляхом збільшення обсягів індивідуального житлового

будівництва як основи поліпшення демографічної ситуації та припинення відтоку трудового потенціалу (завдяки пільговому кредитуванню і забезпеченню на цій основі подальшого розвитку іпотеки).

Основні завдання Програми:

- Нарощування обсягів житлового будівництва шляхом надання фінансової підтримки індивідуальним забудовникам — довгострокових (до 20 років) кредитів відповідно до Правил надання довгострокових кредитів забудовникам житла на селі (затверджені Постановою КМУ від 05.10.1998 № 1597).
- Збільшення кількості введеного в експлуатацію житла завдяки першочерговому інвестуванню незавершених будівництв житлових будинків з високим рівнем будівельної готовності.
- Соціальна орієнтованість будівництва: першочергове надання кредитів багатодітним сім'ям, молодим сім'ям, працівникам соціальної сфери, а також людям, на яких поширюється дія пунктів 19 і 20 частини 1 статті 6 та абзацу 4 пункту 1 статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та громадянам України, які перебувають на обліку як ВПО.

Фінансування Програми здійснюється на підставі закону України «Про Державний бюджет України», рішень сесій міської ради та у відповідності до положення «Про порядок формування і використання коштів фондів підтримки індивідуального житлового будівництва на селі» (затверджений Постановою КМУ від 03.08.1998 № 1211 з відповідними змінами). Заплановано обсяг фінансування за рахунок коштів бюджету громади згідно з Програмою: повернення кредитування — 201 822,72 грн

Програма соціальної підтримки, адаптації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб в Менській міській територіальній громаді на 2023–2025 роки (затверджена Рішенням Менської міської ради від 22.06.2023 № 371).

Мета Програми: зниження впливу негативних наслідків внутрішнього переміщення, зумовленого війною Російської Федерації проти України, сприяння адаптації та подальшій інтеграції ВПО шляхом усунення перешкод

у реалізації їхніх прав та основоположних свобод, забезпечення повного доступу до адміністративних, соціальних, культурних та інших послуг, а також створення умов для розвитку потенціалу і посилення спроможності ВПО у Менській МТГ.

Основні завдання Програми:

1. Зниження рівня соціальної напруженості серед ВПО в суспільстві.
2. Сприяння інтеграції та соціальній адаптації таких людей за новим місцем проживання.
3. Надання допомоги ВПО у створенні належних умов для їхньої життєдіяльності, забезпечення прав, соціальної, медичної, психологічної матеріальної підтримки та реалізації потенціалу.

Фінансування Програми здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету з огляду на його фінансові можливості, а також за рахунок інших незаборонених чинним законодавством України джерел фінансування. На 2023 рік Програмою передбачено фінансування у розмірі 150 000,00 грн.

Рішенням Менської міської ради від 22.06.2023 № 370 було створено Раду з питань внутрішньо переміщених осіб при Менській міській раді.

Рішення Менської міської ради «Про вжиття заходів, спрямованих на облаштування місця розміщення громадян, які у зв'язку з бойовими діями залишили місце проживання» (від 07.11.2023 № 635).

З метою реалізації заходів, спрямованих на підтримку цивільного населення в умовах воєнного стану та забезпечення участі у грантовій програмі ІФС з реновації муніципальних будівель для розміщення ВПО з облаштуванням місця для розміщення громадян, які у зв'язку з бойовими діями залишили місце проживання/перебування, Менська міська рада вирішила вжити заходів для облаштування будинку квартирної типу (гуртожиток). В подальшому він буде включений до фонду житла, призначеного для тимчасового проживання ВПО.

**Підсумкова таблиця щодо проаналізованих місцевих
нормативно-правових актів**

<i>Область / населений пункт, громада</i>	<i>Всього НПА (зокрема проєктів НПА)</i>		<i>З них за тематикою</i>				
	<i>Регіональні, місцеві програми</i>	<i>Місцеві НПА щодо надання додаткових пільг, соціальних гарантій тощо</i>	<i>Програми щодо підтримки населення</i>	<i>Програми щодо підтримки ВПО</i>	<i>НПА, спрямовані на додаткову підтримку населення</i>	<i>НПА, спрямовані на додаткову підтримку ВПО</i>	<i>Проєкти НПА щодо підтримки ВПО</i>
<i>Чернігівська обл., Менська МТГ</i>	8	2	8	1	8	1	0

Підсумкова таблиця щодо включення до програм і місцевих нормативно-правових актів ВПО, врахування їхніх потреб та інтересів

<i>Область / населений пункт, громада</i>	<i>Програми та НПА щодо підтримки населення</i>			<i>Програми (зокрема проекти) та НПА щодо підтримки ВПО</i>	
	<i>Всього</i>	<i>З них містять заходи та положення щодо підтримки ВПО</i>	<i>З них потребують внесення змін або доповнень</i>	<i>Всього</i>	<i>З них потребують внесення змін або доповнень</i>
Чернігівська обл., Менська МТГ	9	4	1	2	1

У межах Програми соціальної підтримки жителів Менської міської територіальної громади було виплачено кошти жителям громади, а саме:

- Військовослужбовцям/вцям або членам їхніх сімей у зв'язку з пораненням, отриманим внаслідок бойових дій, жителям громади на довготривалі лікування, проведення операцій та у зв'язку з пожежею в домогосподарстві — 230 800,00 грн. Допомога надана 41 людині.
- На оплату проїзду людям, які отримують програмний гемодіаліз в медичних закладах області, — 204 000,00 грн. Допомога виплачується щомісяця 6 людям.
- При народженні дитини — 76 000,00 грн. Допомогу отримали 38 людей, які народили дитину у КНП «Менська міська лікарня» або за направленням в іншому медичному закладі.
- На поховання жителів громади, які на момент смерті ніде не працювали, не перебували на обліку в Центрі зайнятості, не отримували жодних виплат, — 21 000,00 грн. Допомога виплачена

21 людині.

- Членам сімей у разі загибелі у 2022 році цивільної людини внаслідок ведення бойових дій (під час обстрілів, від вибухових предметів) — 175 000,00 грн. Таких загиблих людей 5, допомогу отримали 4 родини загиблих.
- На поховання військовослужбовиці/вця, які загинули під час виконання заходів із захисту України, — 10 000,00 грн. Допомога виплачена 1 родині, яка здійснила поховання загиблого військовослужбовця за власний рахунок.
- Членам родин загиблих/померлих військовослужбовиць/вців у разі їх загибелі під час виконання заходів із захисту України — 510 000,00 грн. Допомогу отримали 17 родин загиблих/померлих.
- До Дня захисту дітей — дітям загиблих/померлих захисниць і захисників України, статус яких встановлено відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», — 21 000,00 грн. Таких дітей 7.
- Члену родини загиблих/померлих захисниць і захисників України — 95 000,00 грн. Допомогу отримали 19 людей, статус яких встановлено відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».
- Працівникам комунального підприємства, які надають послуги у сфері благоустрою населених пунктів громади, — 171 000,00 грн. Допомогу отримали 57 людей.

Протягом року ритуальна служба здійснила 21 почесне поховання загиблих/померлих військовослужбовиць/вців, які загинули під час виконання обов'язку військової служби при захисті України. З ритуальною службою були укладені договори про відшкодування послуг з поховання.

Відшкодовано з бюджету громади 466 100,00 грн. Також за поховання 4 безрідних людей або людей, від яких відмовилися рідні, відшкодовано 24 200,00 грн.

Комунальному підприємству «Менакомунпослуга» Менської міської ради за надані послуги з доставлення гуманітарної допомоги (дров) від місця зберігання до місця проживання родин загиблих захисниць та захисників

компенсовано 51 300,00 грн, за підвіз члена родини на впізнання загиблого військовослужбовця — 19 500,00 грн.

За перевезення пільгових категорій громадян залізничним транспортом на приміському маршруті Конотопської дирекції залізничних перевезень відшкодовано 20 000,00 грн.

З огляду на численні звернення громадян з метою отримання грошової допомоги (у випадках довготривалого, високовартісного лікування, військового поранення, каліцтва, контузії, потреби у довготривалій реабілітації, стихійного лиха, пожежі, аварії тощо), розглянуто 26 звернень з питань надання грошової допомоги. Зокрема, 24 людям виділено грошову допомогу на суму 127 000,00 грн.

Протягом звітнього року до лікарів поліклінічного відділення здійснено 59 627 відвідувань, зокрема 178 ВПО та 3805 жителів інших громад.

Аналіз наявних програм на предмет включення до них ВПО, дотримання їхніх прав, врахування потреб та інтересів

Проведений аналіз місцевих політик і програм демонструє, що у Менській тергромаді приділяється увага дотриманню прав, врахуванню потреб і законних інтересів ВПО. Проте у громаді не ухвалені окремі програми та положення місцевих НПА, спрямовані на захист ВПО.

ВПО у Менській тергромаді сприймають як повноцінних членів громади без виокремлення в окрему категорію. Це сприяє їхній інтеграції, самовизначенню та взаємодії з іншими членами громади.

Висновки за результатами проведеного аналізу місцевих політик та програм у сфері соціального захисту

У громаді ухвалена цільова програма у сфері соціального захисту населення. Крім того, діють програми, орієнтовані на забезпечення соціального захисту вразливих категорій населення. Вони містять визначені бюджети та чіткі переліки заходів. До таких програм періодично вносяться зміни, зокрема щодо збільшення обсягів фінансування та перерозподілу ресурсів залежно від актуальності потреб. У громаді створено Раду з питань ВПО. Міська влада докладас зусиль до формування сприятливих умов для перебування тут ВПО. Та аналіз показав, що відповідна робота потребує посилення, особливо в частині фінансування окремих заходів Програми соціальної підтримки, адаптації та інтеграції ВПО на 2023–2025 роки.

Рекомендації

Для покращення ситуації з соціальною підтримкою та інтеграцією ВПО в місцевій громаді необхідно:

1. Розміщувати у публічному доступі звіти про виконання Програми соціальної підтримки жителів Менської міської територіальної громади на 2022–2024 роки за визначені нею періоди.
2. Долучати до розроблення та погодження місцевих програм або інших НПА представників з числа членів Ради з питання ВПО.
3. При розробленні та затвердженні місцевих цільових програм проводити громадські обговорення і вивчати думку населення.
4. З метою покращення доступу ВПО до інформації про їхні права та соціальні гарантії адаптувати сайт Менської міської ради для людей з вадами зору та створити окремий розділ з інформацією для ВПО.

Програма оздоровлення та літнього відпочинку дітей «Різнобарвне літо» на 2022–2024 роки (затверджена Рішення Менської міської ради від 09.12.2021 № 828)

Чинна редакція заходу програми / положення НПА	Запропонована редакція заходу програми / положення НПА	Результат запропонованих змін та/або доповнень
<p>Перелік заходів</p> <p>8. Забезпечення відпочинковими послугами дітей, що потребують особливої соціальної уваги та підтримки: дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; дітей з інвалідністю; дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей; талановитих та обдарованих дітей; дітей, які постраждали внаслідок стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф; дітей, батьки яких загинули від нещасних випадків на виробництві/або під час виконання службових обов'язків; діти працівників агропромислового комплексу та соціальної</p>	<p>Перелік заходів</p> <p>8. Забезпечення відпочинковими послугами дітей, що потребують особливої соціальної уваги та підтримки: дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; дітей з інвалідністю; дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей; талановитих та обдарованих дітей; дітей, які постраждали внаслідок стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф; дітей, батьки яких загинули від нещасних випадків на виробництві або під час виконання службових обов'язків; дітей працівників агропромислового комплексу та соціальної</p>	<p>Перелік заходів</p> <p>8. Забезпечення відпочинковими послугами дітей, що потребують особливої соціальної уваги та підтримки: дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; дітей з інвалідністю; дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей; талановитих та обдарованих дітей; дітей, які постраждали внаслідок стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф; дітей, батьки яких загинули від нещасних випадків на виробництві або під час виконання службових обов'язків; дітей працівників агропромислового комплексу та соціальної сфери села; дітей, що</p>

<p>сфери села; дітей, що перебувають на диспансерному обліку; безпритульних та бездоглядних дітей; дітей внутрішньо переміщених осіб; дітей, батьки яких загинули, постраждали, брали участь у проведенні АТО та беруть участь у проведенні ООС.</p>	<p>сфери села; дітей, що перебувають на диспансерному обліку; безпритульних та бездоглядних дітей; дітей внутрішньо переміщених осіб; дітей, батьки яких загинули, постраждали, брали участь у проведенні АТО та беруть участь у проведенні ООС; дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи.</p>	<p>перебувають на диспансерному обліку; безпритульних та бездоглядних дітей; дітей внутрішньо переміщених осіб; дітей, батьки яких загинули, постраждали, брали участь у проведенні АТО та беруть участь у проведенні ООС; дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи.</p>
--	---	---

Дослідження провела Благодійна організація «Благодійний фонд “Стабілізуєшен Суппорт Сервісез”» у лютому – червні 2024 року за фінансування Агентства ООН у справах біженців в Україні (УВКБ ООН).

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю БО «БФ “ССС”» та не може використовуватися, щоб відобразити думку Агентства.

Підпишіться на наш фонд у соціальних мережах, щоби слідкувати за дослідженнями системи соціального захисту населення, отримувати новини щодо допомоги постраждалим людям в Україні та дізнаватися про актуальні зміни законодавства.

НАШ САЙТ:
<https://sss-ua.org>

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:
info@radnyk.org

FACEBOOK:
[@stabilizationsupportservices](https://www.facebook.com/stabilizationsupportservices)

INSTAGRAM:
[@stabilizationsupportservices](https://www.instagram.com/stabilizationsupportservices)

TELEGRAM:
[@SSS_Ukraine](https://www.t.me/SSS_Ukraine)

TWITTER:
[@SSS_Ukraine](https://www.twitter.com/SSS_Ukraine)